Asociaţia culturală „AŞEZĂMÂNTUL IONEL I.C. BRĂTIANU"

drd. Ionel IONIŢĂ

Înfiinţat ca asociaţie culturală, din iniţiativa Elizei Brătianu, soţia lui I.I.C. Brătianu şi a fraţilor Vintilă şi Constantin I.C. Brătianu, Aşezământul avea ca scop „întărirea simţământului naţional în poporul român prin publicarea actelor şi documentelor relative la istoria României, publicarea lucrărilor ştiinţifice şi de popularizare a cunoştinţelor istorice, sociale şi economice, organizarea şi întreţinerea unei biblioteci publice."[1]

Constituit ca persoană juridică cu caracter nelucrativ (actul constitutiv autentificat de Tribunalul Ilfov Secţia Notariat sub nr. 39620/12 nov.1928)[2] Aşezământului cultural I.I.C. Brătianu i-a fost recunoscut statutul legal de către Tribunalul Ilfov Secţia a I - a prin sentinţa nr. 72/29 nov. 1928.[3] Funcţionarea Aşezământului se va face în baza unui Statut autentificat sub nr. 15482/31 mai 1930,[4] statut care datorită unor dificultăţi de ordin administrativ, mai ales, va fi modificat în anul 1942 (autentificat sub nr. 36535/18 dec. 1942)[5]

În această fază de început, în şedinţa din ianuarie 1929 este ales ca Preşedinte al Consiliului de administratie Vintilă Brătianu (vicepreşedinţi erau dr. C. Angelescu si Mihai Seulescu),[6] iar în Comitetul de direcţie erau: Eliza Brătianu, Gh.I. Brătianu, Tancred Constantinescu, Ion Pillat, D. Alimăneşteanu.[7] Până la numirea directorului s-a dat delegaţie de director lui Ion Pillat.[8]

În şedinţa din luna februarie a anului 1929 se aprobă numirea ca director al Aşezământului a lui Constantin C. Giurăscu[9] care era şi director al Aşezământului Ion C. Brătianu, precum şi numirea lui George Fotino[10] în funcţia de director al bibliotecii.

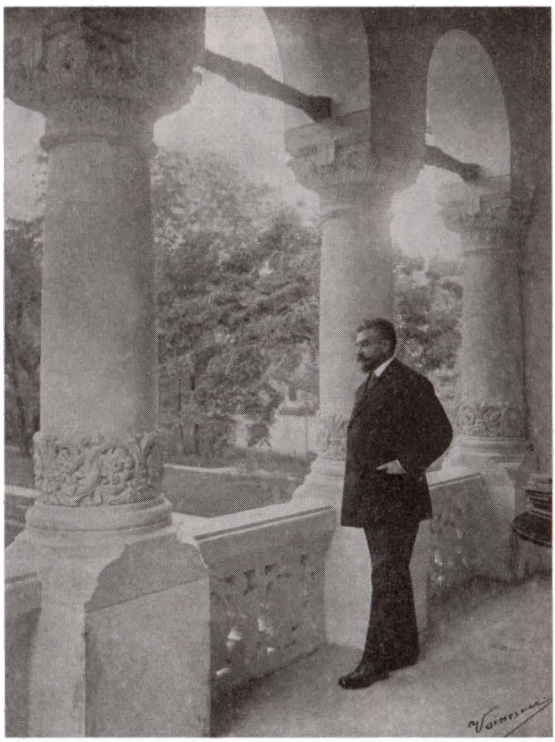
Problemele care se ridicau în acest moment erau foarte importante şi de a căror rezolvare depindea funcţionarea Aşezământului în condiţii optime. Pentru ca biblioteca să poată să fie pusă la dispoziţia publicului, Aşezământul avea nevoie de un imobil adecvat scopului propus. Se punea, de asemenea, problema aducerii bibliotecii lui Ionel Brătianu la Bucureşti.

---

[1]. Aşezământul Ion I.C. Brătianu, Consiliul de administraţie, Procese verbale, colecţia de documente M.M.B.
[2]. P.V. Nr. 31 din 30 iunie 1945
[3]. ibidem
[4]. ibidem
[5]. ibidem
[6] P.V. Nr. 1 din 23 ian. 1929
[7]. Ibidem
[8]. ibidem
[9]. P.V. Nr. 2 din 16 feb. 1929
[10]. ibidem

www.muzeulbucurestiului.ro / www.cimec.ro

În privinţa cărţilor dificultatea nu era decât de a fi transferate la Bucureşti, deoarece fraţii Vintilă şi Constantin I.C. Brătianu îşi dăduseră acordul utilizării lor în scop public.

Iniţial, sediul Aşezământului a fost în strada Paris nr. 8[11](str. Doamnei de Astăzi)[12], până în 1929 când Aşezământul va fi înzestrat cu imobilul din str. Lascăr Catargi nr. 5 (str. Biserica Amzei) prin donaţia Elizei Brătianu (act autentificat sub Nr. 13404/1929)[13].

Pentru realizarea aceluiaşi scop, Eliza Brătianu, în ianuarie 1929, îşi manifestă intenţia de a "face din viaţă danie Aşezământului imobilul din Bucureşti, str. Lascăr Catargi 3, împreună cu aripa din faţă a imobilului din str. Lascăr Catargi 5, lipită de nr. 3, unde se află actualmente instalată Societatea "Albina" şi alţi locatari cu rezerva uzufructului imobilului de la nr. 3 si al etajului I al aripei imobilului de la nr. 5, astfel că Aşezământul ar avea de îndată plina şi libera dispoziţie a parterului aripei de la nr. 5, care ar fi destinat Bibliotecii."[14]

În urma acestei donaţii, Aşezământul îşi lua obligaţia de a transforma, modifica şi completa localul dăruit astfel ca parterul să fie amenajat pentru bibliotecă şi eventuala ei sporire.

---

[11] Ibidem

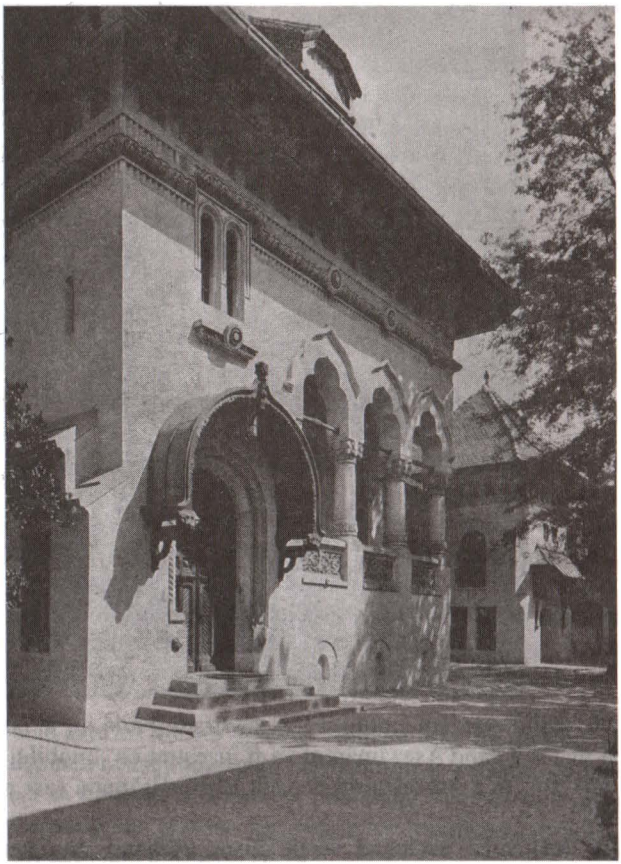
[12] Str. Doamnei a purtat de-a lungul timpului mai multe nume: str. Paris, str. Mauriciu Blank.

[13] P.V. Nr. 20 din 29 feb. 1939.

[14] P.V. Nr. 1 din 13 ian. 1929.

www.muzeulbucurestiului.ro / www.cimec.ro

Biblioteca lui Ionel I.C. Brătianu din conacul Brătienilor de la Florica era mai mult decât o serie de cărţi adunate de-a lungul timpului şi adăugate la biblioteca părintelui său Ion Brătianu. Era o adevarată colecţic de cărţi alături de care se aflau hărţi, stampe şi documente.[15]

Aducerea acestor colecţii la Bucureşti îl preocupase şi pe Ionel Brătianu, dar decesul său a stopat intenţia de a transfera în capitală biblioteca şi de a o pune la dispoziţia celor interesaţi.

Pe parcursul perioadei 1929 - 1935 biblioteca a sporit numeric de la 6000 la aproape 20.000 de volume. Toate cărţile erau inventariate şi catalogate şi se aflau "în legături făcute cu multă îngrijire, legături care constituesc o caracteristică a Bibliotecei Ion I.C. Brătianu."[16]

---

[15] . George Fotino, Biblioteca Ion I.C. Brătianu, în "Boabe de grâu", an IV, 1933, nr. 4, aprilie 1933, P. 258.

[16] . P.V. Nr. 11 din 15 feb. 1935.

www.muzeulbucurestiului.ro / www.cimec.ro

La începutul anului 1935 biblioteca era gata să fie deschisă publicului.[17] Cu toate acestea, ea nu va fi deschisă decât în 24 noiembrie 1935.[18]

Activitatea Aşezământului nu se limita însă numai la biblioteca propriu zisă. Acţiunile culturale erau structurate pe cele două secţiuni principale:

Secţiunea Publicaţiilor şi biblioteca Ion I.C. Brătianu.

În cadrul Secţiunii Publicaţiilor se începuse editarea discursurilor lui Ion I.C. Brătianu din care până la începutul anului 1935 apărusera primele două volume cuprinzând activitatea lui Ionel Brătianu în perioada 1895 - 1909. Următoarele două volume erau aproape gata urmând să apară în câteva săptămâni.[19] Volumele III şi IV cuprindeau perioada 1909 - 1922.

La începutul anului 1936 primele patru volume erau gata şi se afla în curs de tipărire volumul al V-lea.[20]

În afară de editarea discursurilor lui Ion I.C. Brătianu, Aşezământul îşi propunea strângerea de materiale în vederea realizării unei biografii complete a lui Ionel Brătianu.[21]

De altfel în aceeaşi notă de popularizare, după propria lor caracterizare, a acţiunilor lui Ionel Brătianu apăruse lucrarea lui Constantin Kiriţescu "Ion I.C. Brătianu în pregătirea războiului de întregire."[22]

Activităţile Aşezământului Ion I.C. Brătianu erau bine puse la punct şi se încadrau într-un program care se adresa unui public larg.

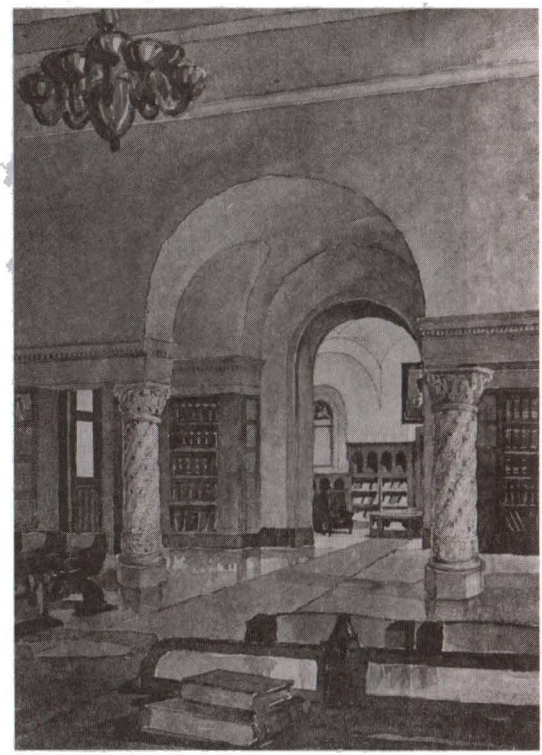
---

17. ibidem.
18. P.V. Nr. 12 din 27 feb. 1936.
19. P.V. Nr. 11 din 15 feb. 1935.
20. P.V. Nr. 12 din 27 feb. 1936.
21. ibidem.
22. ibidem.

www.muzeulbucurestiului.ro / www.cimec.ro

Erau organizate conferinţe publice ale căror subiecte referitoare la istoria modernă a României erau susţinute de cele mai multe ori de cei care trăiseră momentele relatate sau cunoscuseră personajele evocate.[23]

Activităţile expoziţionale sunt şi ele prezente în viaţa Aşezământului. Prezentarea periodică de cărţi rare, hărţi, stampe sau manuscrise în cadrul acestor expoziţii puneau marele public în contact cu piesele deosebite, unele dintre ele adevărate raritaţi, ale bibliotecii fundaţiei.

Dintre acestea trebuie amintite expoziţia de vechi tipărituri românesti şi de cărţi străine vechi din 1932 sau expoziţia din 1933 cuprinzând cărţi, stampe şi hărţi referitoare la Rusia.[24]

O menţiune specială trebuie făcută expoziţiei din 1934 consacrată tipăriturilor româneşti vechi şi cărţilor rare cuprinzând relatări ale călătorilor francezi în ţările Române.[25] Manifestarea a fost organizată cu prilejul vizitei la Bucureşti a ministrului de externe francez Louis Barthou.

În procesul verbal al Şedinţei Consiliului de Administraţie al Aşezământului din 15 februarie 1935 se nota despre acest eveniment: "Vizita lui Louis Barthou şi condiţiunile în care ea a avut loc rămân pentru noi o amintire la care tragicele întâmplări de la Marsilia[26] sporesc simbolul amintirei."[27]

Al doilea război mondial va afecta activitatea Aşezământului atât de mult încât o parte din acţiunile curente vor fi încetinite, iar altele chiar oprite.

Începând cu anul 1942 în procesele verbale ale Consiliului de Administraţie încep să apară note care justificau "încetinirea lucrărilor de inventariere şi fişare a cărţilor"[28] sau "oprirea acţiunii de achiziţionare a cărţilor şi revistelor, acţiune

[23]. George Fotino, op. Cit., p. 269
[24]. Ibidem.
[25]. P.V. Nr. 11 din 15 feb. 1935.
[26]. Louis Barthou, ministrul de externe al Franţei, este ucis în atentatul de la Marsilia din octombrie 1934.
[27]. P.V. Nr. 11 din 15 feb. 1935.
[28]. P.V. Nr. 26 din 27 mai 1943.

www.muzeulbucurestiului.ro / www.cimec.ro

paralizată, de altfel, şi prin situaţiunea generală care împiedică orice legături cu antiquariatele şi librăriile străine."[29]

Pericolul bombardamentelor şi a atacurilor aeriene asupra Capitalei determină direcţia Aşezământului să ia o serie de măsuri pentru protejarea colecţiilor. Cărţile vor fi depozitate în subsolul bibliotecii, iar pentru manuscrise şi arhive se propunea ducerea lor la "Florica, Goleşti sau unde va fi cu putinţă."[30]

Din toamna anului 1943, "activitatea Aşezământului va fi în mod practic oprită până la schimbarea situaţiunii generale, ea reducându-se la măsurile de conservare a patrimoniului."[31]

Clădirea a fost grav avariată de bombardamentele din aprilie 1944 şi de cel din ziua de 24 august 1944.[32] O parte însemnată din clădire şi mobilier au fost distruse. Datorită măsurilor luate de adăpostire a colecţiilor acestea au fost salvate în cea mai mare parte. Nu s-a putut salva colecţia Discursurilor lui Ion I.C. Brătianu care se afla în zona lovită de bombe, precum şi volumul al V-lea din aceleaşi Discursuri aflat în tipografia Cartea Românească.[33]

Condiţiile grele create de război, precum şi lipsa oricăror fonduri făcea aproape imposibilă refacerea imobilului.

În aceste circumstanţe este de remarcat generoasa ofertă a inginerului Liviu Ciulei şi a societăţii sale de construcţii "Sonaco". Pentru a ajuta Aşezământul

[29] ibidem.
[30] P.V. Nr. 27 din 22 septembrie 1943.
[31] ibidem.
[32] P.V. Nr. 28 din 12 octombrie 1944
[33] ibidem.

www.muzeulbucurestiului.ro / www.cimec.ro

să-şi repare pe credit clădirea avariată Liviu Ciulei se oferea să efectueze lucrarea în întregime iar plata să se facă mai târziu.[34]

Situaţia grea de la sfârşitul războiului face existenţa Aşezământului din ce în ce mai dificilă. Datorită dificultăţilor de ordin financiar se încearcă, printr-o convenţie, o uniune cu Academia Română.

Ultimul proces verbal din registru din data de 30 iunie 1945 consemna: "Pe data perfectării, în formele legale, a acestei Convenţiuni cu Academia Română, urmează ca să înceteze fiinţa juridică proprie a Aşezământului Ion I.C. Brătianu.

Şedinţa se ridică la orele 20."[35]

The "Ionel I.C. Brătianu" Cultural Settlement
SUMMARY

The settlement was founded at the initiative of Eliza Brătianu, wife of the noted Romanian politician I.I.C. Brătianu and of his brothers Vintilă and Constantin I.C. Brătianu, aiming at increasing the patriotic feelings of the Romanians, by publishing documents, concerning the history of the country, scientific works and writings meant to make popular historic, social, economical items of information, also organizing a public library. The article presents the stages and evolution of the project.

[34]. ibidem.
[35]. P.V. Nr. 31 din 30 ianuarie 1945.

www.muzeulbucurestiului.ro / www.cimec.ro